

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στις σχέσεις ΕΕ-Κοσσυφοπεδίου»

(2012/C 181/05)

Εισηγητής: ο κ. **Ionut SIBIAN**

Σε επιστολή με ημερομηνία 22 Σεπτεμβρίου 2011, οι επίτροποι Maroš Šefčovič και Stefan Füle ζήτησαν από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να καταρτίσει διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα:

Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στις σχέσεις ΕΕ-Κοσσυφοπεδίου.

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Μαρτίου 2012.

Κατά την 479η σύνοδο ολομέλειας, της 28ης και 29ης Μαρτίου 2012, (συνεδρίαση της 28ης Μαρτίου) η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 145 ψήφους υπέρ, 5 κατά και 13 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

Στη διερευνητική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για τον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στις σχέσεις ΕΕ-Κοσσυφοπεδίου λαμβάνεται υπόψη το ψήφισμα 1244 (1999) του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Η γνωμοδότηση περιέχει σειρά συστάσεων που απευθύνονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στις αρχές του Κοσσυφοπεδίου. Η ΕΟΚΕ είναι πρόθυμη να στηρίξει τις δράσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ενίσχυση του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών στο Κοσσυφοπέδιο και των σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και της κοινωνίας των πολιτών του Κοσσυφοπεδίου.

1.1 Η ΕΟΚΕ καλεί την κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για την ασφαλή και ελεύθερη μετακίνηση των εθνοτικών μειονοτήτων σε όλη την επικράτεια της χώρας ως αναγκαία προϋπόθεση για τη συμφιλίωση και την αμοιβαία εμπιστοσύνη.

1.2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να συνεργαστεί με την κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου και τα ΜΜΕ της χώρας για να υποστηριχθεί η ελευθερία των ΜΜΕ και η επαγγελματική δημοσιογραφική συνείδηση.

1.3 Η ΕΟΚΕ προτρέπει την κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου να διαβουλευτεί με την κοινωνία των πολιτών και τους κοινωνικούς εταίρους για τη διαμόρφωση εθνικής στρατηγικής για την οικονομική ανάπτυξη. Η κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να δώσουν ύψιστη προτεραιότητα στην ένταξη των νέων και των γυναικών στην αγορά εργασίας. Ειδική έμφαση πρέπει να δοθεί στη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης, της βιώσιμης γεωργίας και των γεωργικών ενώσεων.

1.4 Η ΕΟΚΕ πρέπει να συμβάλει στην ενίσχυση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής του Κοσσυφοπεδίου προχωρώντας σε συνεργασία με κύριους κοινωνικούς φορείς και παρέχοντας την τεχνογνωσία και την εμπειρογνωμοσύνη της. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

θα πρέπει επίσης να παρέχει ισχυρή στήριξη στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή του Κοσσυφοπεδίου. Η Κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου πρέπει να διαθέσει ειδικό κονδύλιο του προϋπολογισμού για τη λειτουργία της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής του Κοσσυφοπεδίου.

1.5 Η ΕΟΚΕ συνιστά στο Υπουργείο Εργασίας του Κοσσυφοπεδίου να διαμορφώσει έναν διαφανή και δίκαιο μηχανισμό για τη χρηματοδότηση των πρωτοβουλιών των κοινωνικών εταίρων.

1.6 Αν και το καθεστώς του Κοσσυφοπεδίου δεν του επιτρέπει να προσχωρήσει στις συμβάσεις του ΔΟΕ, η κυβέρνηση της χώρας θα πρέπει να ευθυγραμμίσει τη νομοθεσία και τις πρακτικές της με αυτές.

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία τη συμμετοχή εκπροσώπων των κοινωνικών εταίρων στη σύσταση ενός ευρείας εκπροσώπησης Εθνικού Συμβουλίου Ευρωπαϊκής Ένταξης.

1.8 Η κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου θα πρέπει να ενισχύσει την επιβολή του νόμου περί ασφαλούς και ελεύθερης πρόσβασης σε δημόσιες πληροφορίες.

1.9 Στο πλαίσιο της έναρξης των εργασιών του Εθνικού Συμβουλίου Καταπολέμησης της Διαφθοράς τον Φεβρουάριο του 2012, η ΕΟΚΕ ευελπιστεί η κοινωνία των πολιτών να εφοδιαστεί με πραγματικά μέσα ουσιαστικής συμβολής στην καταπολέμηση της διαφθοράς.

1.10 Η κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου θα πρέπει να λάβει υπόψη το πλαίσιο στρατηγικής που έχει καταρτιστεί από την κοινωνία των πολιτών και να δημιουργήσει ένα νομικό και θεσμικό πλαίσιο για τον διαρθρωμένο διάλογο με την κοινωνία των πολιτών και τη συμμετοχή της στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η Συνέλευση του Κοσσυφοπεδίου θα πρέπει να διαμορφώσει μια θεσμική πλατφόρμα που θα καθιστά δυνατό τον τακτικό διάλογο με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ).

1.11 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να στηρίξει περαιτέρω τη δημιουργία δικτύων της κοινωνίας των πολιτών στο Κοσσυφοπέδιο προκειμένου να διευκολυνθεί ο διάλογος με τις αρχές και να συνδεθούν με τα υφιστάμενα δίκτυα της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών.

1.12 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να στηρίξει την κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου για την ανάπτυξη ενός νομικού και δημοσιονομικού πλαισίου που θα δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της κοινωνίας των πολιτών στο Κοσσυφοπέδιο. Η κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου πρέπει να δημιουργήσει διαφανείς μηχανισμούς δημόσιας χρηματοδότησης των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ συνιστά στην κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου να θεσπίσει Κρατικό Ταμείο για την Κοινωνία των Πολιτών.

1.13 Η ΕΟΚΕ συνιστά να εξισορροπηθεί η διαθέσιμη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την κοινωνία των πολιτών στο πλαίσιο του ΜΠΒ μεταξύ αυτών που προάγουν τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου και αυτών που προάγουν την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Ο σχεδιασμός των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων δύναμει του ΜΠΒ πρέπει να γίνει κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποφευχθούν τα κενά στη χρηματοδότηση.

1.14 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει τρόπους για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των μικρότερων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στα προγράμματά της και για τη στήριξη μακροπρόθεσμων πρωτοβουλιών.

1.15 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να εξεύρει λύσεις για να διευκολύνει την πρόσβαση των κοινωνικών εταίρων στα κονδύλια που προβλέπεται να χορηγηθούν στην κοινωνία των πολιτών δύναμει του ΜΠΒ. Θα μπορούσαν να δημιουργηθούν ειδικά προγράμματα για τους κοινωνικούς εταίρους δύναμει του μηχανισμού χρηματοδότησης για την κοινωνία των πολιτών. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις πρέπει να καταρτίσουν στοχευμένα προγράμματα δύναμει του ΜΠΒ, τα οποία θα τους επιτρέψουν να ενισχύσουν τις ικανότητές τους.

1.16 Η ΕΟΚΕ στηρίζει θερμά τη συμμετοχή των ΟΚΠ και των κοινωνικών εταίρων στον καθορισμό των εθνικών προτεραιοτήτων για τη βοήθεια ΜΠΒ.

1.17 Η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει το ενδιαφέρον και την πρόθεσή της να συμπορεύσει, μαζί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, των συνόδων ολομέλειας της κοινωνίας των πολιτών που πραγματοποιούνται σε ετήσια βάση στο πλαίσιο του διαλόγου της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ).

2. Ιστορικό της γνωμοδότησης

2.1 Εξωτερικοί παράγοντες στο Κοσσυφοπέδιο

2.1.1 Στις 17 Φεβρουαρίου 2008, η Συνέλευση του Κοσσυφοπεδίου διακήρυξε την ανεξαρτησία του Κοσσυφοπεδίου. Οι αρχές του Κοσσυφοπεδίου δεσμεύτηκαν να θέσουν σε πλήρη εφαρμογή τις διατάξεις της Πρότασης Ολοκληρωμένου Καθεστώτος (ΠΟΚ) του Ειδικού Απεσταλμένου του ΟΗΕ Martti Ahtisaari και ψήφισαν ένα νέο Σύνταγμα στο οποίο απηχείται αυτή η δέσμευση. Η Συνέλευση κάλεσε την Ευρωπαϊκή Ένωση να προβεί σε επιβολή του

κράτους δικαίου (EULEX). Επίσης, κάλεσε μια ομάδα κρατών⁽¹⁾ να ιδρύσουν το Διεθνές Μη Στρατιωτικό Γραφείο (ΔΜΣΓ) που να επιβλέπει την εφαρμογή του σχεδίου Ahtisaari. Ο Διεθνής Μη Στρατιωτικός Αντιπρόσωπος (ΔΜΣΑ) διατηρεί τη δυνατότητα να παρακάμπτει τη νομοθεσία και τις αποφάσεις που θεωρείται ότι αντιβαίνουν στην ΠΟΚ Ahtisaari.

2.1.2 Με σταδιακά μειούμενη παρουσία, η νατοϊκή στρατιωτική δύναμη KFOR εξακολουθεί να παρέχει ασφάλεια σε όλη την επικράτεια του Κοσσυφοπεδίου, ενώ οι αστυνομικές δυνάμεις του Κοσσυφοπεδίου έχουν αναλάβει την ευθύνη για την προστασία των περισσότερων πολιτιστικών και θρησκευτικών μνημείων και του μεγαλύτερου μέρους των συνόρων.

2.1.3 Τον Ιούλιο του 2010, το Διεθνές Δικαστήριο ενέκρινε τη συμβουλευτική γνωμοδότηση σχετικά με την ανεξαρτησία του Κοσσυφοπεδίου και έκρινε ότι η διακήρυξη της ανεξαρτησίας του δεν παραβιάζει το διεθνές δίκαιο.

2.2 Η προσέγγιση της ΕΕ στο Κοσσυφοπέδιο

2.2.1 Τα 22 από τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ έχουν αναγνωρίσει την ανεξαρτησία του Κοσσυφοπεδίου, όμως, η απουσία ευρωπαϊκής κοινής αντίληψης σχετικά με την κατάσταση του Κοσσυφοπεδίου δεν συνιστά αποτρεπτικό παράγοντα για τη σύμπραξη της ΕΕ στο Κοσσυφοπέδιο. Το επίπεδο σύμπραξης των 5 κρατών που δεν έχουν αναγνωρίσει το Κοσσυφοπέδιο - Κύπρος, Ελλάδα, Ρουμανία, Σλοβακία και Ισπανία - με τις αρχές του ποικίλλει.

2.2.2 Το Κοσσυφοπέδιο συμμετέχει στη Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΔΣΣ), όμως, εξακολουθεί να αποτελεί τη μόνη χώρα της περιοχής που δεν έχει συμβατικές σχέσεις με την ΕΕ, κατάσταση η οποία δεν καθιστά δυνατή την από μέρους του σύναψη Συμφωνίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (ΣΣΣ). Στο πλαίσιο του διαλόγου για τη Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης διεξήχθησαν οκτώ συνεδριάσεις (επτά διατομεακές ακολουθούμενες από μία συνεδρίαση της ολομέλειας) το 2010-2011, συμπεριλαμβανομένων των διαβουλεύσεων με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, με θέμα τα κύρια κεφάλαια του κεκτημένου της ΕΕ.

2.2.3 Σύμφωνα με το ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με το Κοσσυφοπέδιο που εγκρίθηκε τον Σεπτέμβριο του 2010, δρομολογήθηκε ένας διάλογος, συνεπικουρούμενος από την ΕΕ, μεταξύ Βελιγραδίου και Πρίστινας τον Μάρτιο του 2011. Στόχος του εν λόγω διαλόγου είναι η εξεύρεση πρακτικών λύσεων στα θέματα της περιφερειακής συνεργασίας, του εμπορίου, της ελευθερίας κυκλοφορίας και του κράτους δικαίου (βλ. 3.3).

2.2.4 Τον Ιούλιο του 2010, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ένα ψήφισμα για το Κοσσυφοπέδιο, ενθαρρύνοντας έτσι τα κράτη μέλη να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την υιοθέτηση κοινής στάσης έναντι του Κοσσυφοπεδίου. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπογράμμισε ότι η προοπτική προσχώρησης στην ΕΕ αποτελεί ισχυρό κίνητρο για την πραγματοποίηση των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων στο Κοσσυφοπέδιο και ζήτησε να ληφθούν πρακτικά μέτρα προκειμένου να καταστεί πιο εφικτή η προοπτική αυτή τόσο για την κυβέρνηση όσο και για τους πολίτες.

Τον Ιανουάριο του 2012 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινίασε διάλογο για την ελευθέρωση του καθεστώτος των θεωρήσεων με το Κοσσυφοπέδιο.

⁽¹⁾ Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Εσθονία, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Κροατία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Νορβηγία, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβενία, Σουηδία, Τουρκία, Τσεχική Δημοκρατία και Φινλανδία.

2.2.5 Το Κοσσυφοπέδιο λαμβάνει οικονομική στήριξη από τον Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ), τον Μηχανισμό Σταθερότητας (ΜΣ) και το Ευρωπαϊκό μέσο για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα (ΕΜΔΑΔ) και άλλες πηγές χρηματοδότησης. Το Κοσσυφοπέδιο συμμετέχει στα προγράμματα πολλαπλών δικαιούχων του ΜΠΒ. Το έγγραφο του πολυετούς ενδεικτικού σχεδιασμού για το 2011-2013 εγκρίθηκε την 27η Ιουνίου 2011. Το 2011, τα συνολικά 68,7 εκατομμύρια ευρώ που είχαν χορηγηθεί στο ετήσιο πρόγραμμα του ΜΠΒ για το 2011 κατανεμήθηκαν σε στενή συνεργασία με το Υπουργείο Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης και κυβερνητικούς θεσμούς. Η προενταξιακή βοήθεια της ΕΕ επικεντρώνεται στην παροχή στήριξης για την πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων στο κράτος δικαίου, την οικονομία, το εμπόριο και τη βιομηχανία καθώς και στη δημόσια διοίκηση.

2.3 Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σε σχέση με την κοινωνία των πολιτών στο Κοσσυφοπέδιο

2.3.1 Η διεύρυνση της ΕΕ και η πρόοδος που σημειώνουν οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων στην προσέγγιση της δυνατότητας προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί μία από τις προτεραιότητες της ΕΟΚΕ όσον αφορά τις εξωτερικές σχέσεις. Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις» έχει αναπτύξει αποτελεσματικά εργαλεία για την επίτευξη των κύριων στόχων του που είναι η στήριξη της κοινωνίας των πολιτών στα Δυτικά Βαλκάνια και η ενίσχυση της ικανότητάς του να είναι εταίρος των κυβερνήσεων στην πορεία τους για προσχώρηση στην ΕΕ.

2.3.2 Η ομάδα επαφής για τα Δυτικά Βαλκάνια –ένα μόνιμο εσωτερικό όργανο που ιδρύθηκε από την ΕΟΚΕ το 2004– αποτελεί το κύριο μέσο συντονισμού των δραστηριοτήτων της ΕΟΚΕ επ' αυτού του θέματος. Επίσης ρόλος της ομάδας επαφής είναι να παρακολουθεί τις αλλαγές που συντελούνται στην πολιτική, οικονομική και κοινωνική κατάσταση των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων, καθώς και στις σχέσεις ΕΕ-Δυτικών Βαλκανίων. Επιπλέον, η ομάδα επαφής προωθεί τη συνεργασία μεταξύ της ΕΟΚΕ και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών των Δυτικών Βαλκανίων.

3. Πολιτικές εξελίξεις στο Κοσσυφοπέδιο

3.1 Κύρια στοιχεία και αριθμοί σχετικά με το Κοσσυφοπέδιο

3.1.1 Μέχρι το τέλος του 2011, το Κοσσυφοπέδιο είχε αναγνωριστεί από 86 μέλη των Ηνωμένων Εθνών, συμπεριλαμβανομένων 22 κρατών μελών της ΕΕ.

3.1.2 Το Κοσσυφοπέδιο, που έχει πληθυσμό περίπου 2 εκατομμυρίων κατοίκων, είναι μία από τις φτωχότερες χώρες στην Ευρώπη. Η Παγκόσμια Τράπεζα εκτιμά ότι το κατά κεφαλήν Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕγχΠ) ανέρχεται στα 1 760 ευρώ. Εκτιμάται ότι το 45 % του πληθυσμού ζει κάτω από το εθνικό όριο της φτώχειας, ενώ το 17 % ζει σε συνθήκες άκρας φτώχειας, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα δεδομένα του 2006. Έχει μεγάλη διασπορά και έναν από τους νεότερους ηλικιακά πληθυσμούς στην Ευρώπη.

3.1.3 Το 90 % του πληθυσμού είναι αλβανικής καταγωγής, το 6 % σερβικής ενώ οι Βόσνιοι, οι Τούρκοι, οι Ρομά, οι Ασκάλι και οι Αιγύπτιοι αποτελούν όλοι μαζί το υπολειπόμενο 4 % του πληθυσμού. Η αλβανική πλειοψηφία και η μειονότητα μη σερβικής καταγωγής αποδέχονται την κατάσταση του Κοσσυφοπεδίου ως νόμιμη. Το μεγαλύτερο μέρος της σερβικής κοινότητας αντιτίθεται στην κρατική υπόσταση του Κοσσυφοπεδίου. Η κοινωνική απόσταση μεταξύ των Αλβανών και των Σέρβων του Κοσσυφοπεδίου παραμένει αγεφύρωτη. Οι Σέρβοι του Κοσσυφοπεδίου διατηρούν μια ισχυρή *de facto* αυτονομία στο βόρειο τμήμα της χώρας. Στα υπόλοιπα μέρη του Κοσσυφοπεδίου έχουν επικεντρωθεί στους

αγροτικούς θύλακες. Πέρα από τα πολιτικά κίνητρα, η γλώσσα εξακολουθεί να αποτελεί σοβαρή αιτία απομόνωσης της σερβικής κοινότητας. Οι Σέρβοι του Κοσσυφοπεδίου που κατοικούν στους θύλακες είναι θύματα διακρίσεων, οι οποίες επηρεάζουν τη ζωή τους σε καθημερινή βάση και οδηγούν σε απώλεια ευκαιριών απασχόλησης. Η πρόσβαση σε ισότιμη βάση με τους Αλβανούς του Κοσσυφοπεδίου στη διοίκηση και στις διάφορες κοινωνικές υπηρεσίες του Κοσσυφοπεδίου, όπως π.χ. στα νοσοκομεία, είναι εύθραυστη. Η ελευθερία μετακίνησής τους εντός του Κοσσυφοπεδίου είναι περιορισμένη στην πράξη. Ο σερβικός πληθυσμός εξακολουθεί να εγκαταλείπει το Κοσσυφοπέδιο.

3.1.4 Στο βόρειο Κοσσυφοπέδιο και στις περισσότερες περιοχές που κατοικούνται από Σέρβους λειτουργούν παράλληλοι θεσμοί για την παροχή υγειονομικής περίθαλψης, την παιδεία, τη δικαιοσύνη και τις κοινωνικές υπηρεσίες από το 1999. Λαμβάνουν βοήθεια από τη Σερβία και τελούν υπό τον έλεγχό της σε μεγάλο ποσοστό. Ένα μεγάλο ποσοστό των Σέρβων του Κοσσυφοπεδίου εξακολουθεί να «μποϊκοτάρει» τις εθνικές εκλογές και τη συνεργασία με τις αρχές του Κοσσυφοπεδίου, ιδίως στο βόρειο τμήμα. Στην υπόλοιπη χώρα παρουσιάζεται αύξηση στη συμμετοχή των Σέρβων του Κοσσυφοπεδίου στις εκλογές, εκπροσωπούνται μάλιστα σε τοπικούς και εθνικούς θεσμούς (συμπεριλαμβανομένης της κυβέρνησης και της Συνέλευσης). Η διαδικασία αποκέντρωσης που αποβλέπει στη δημιουργία νέων δήμων στις οποίες οι εθνικές μειονότητες θα αποτελούν πλειονότητα με ενισχυμένες δημοτικές εξουσίες «μποϊκοτάρεται» στους δήμους όπου υπερτερούν αριθμητικά οι Σέρβοι.

3.2 Σχέσεις με γειτονικές χώρες

3.2.1 Από όλες τις γειτονικές χώρες, το Κοσσυφοπέδιο διατηρεί τις καλύτερες σχέσεις με την Αλβανία. Η Αλβανία ήταν και εξακολουθεί να είναι εξαιρετικά δραστήρια στη διασφάλιση αναγνωρίσεων για το Κοσσυφοπέδιο και την άσκηση παρασκηνιακής πίεσης για την ένταξη του Κοσσυφοπεδίου στις περιφερειακές πρωτοβουλίες.

3.2.2 Το Κοσσυφοπέδιο διατηρεί καλές σχέσεις με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Η οριοθέτηση των συνόρων έχει ολοκληρωθεί και έχουν εδραιωθεί καλές διπλωματικές σχέσεις.

3.2.3 Το Κοσσυφοπέδιο και το Μαυροβούνιο έχουν συμφωνήσει να ολοκληρώσουν τη διαδικασία οριοθέτησης των συνόρων με το Μαυροβούνιο. Το Μαυροβούνιο είχε ζητήσει στο παρελθόν να αναγνωριστεί συνταγματικά η μειονότητα των Μαυροβουνίων στο Κοσσυφοπέδιο, πριν από την ανταλλαγή πρέσβων μεταξύ των δύο χωρών και την ολοκλήρωση της οριοθέτησης. Η κοινότητα των Μαυροβουνίων αναγνωρίζεται από το κοινοτικό δίκαιο και οι δύο χώρες αναμένεται να εδραιώσουν διπλωματικές σχέσεις στο άμεσο μέλλον.

3.2.4 Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη και η Σερβία είναι οι μόνες γειτονικές χώρες με τις οποίες το Κοσσυφοπέδιο δεν έχει επίσημες πολιτικές σχέσεις. Οι οικονομικές σχέσεις εξακολουθούν να είναι ασύμμετρες, καθώς η Σερβία είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας στο Κοσσυφοπέδιο, ενώ το Κοσσυφοπέδιο μέχρι πρόσφατα δεν είχε τη δυνατότητα εξαγωγών στη χώρα αυτή. Η ΕΕ ενεργεί ως διαμεσολαβητής για τις τεχνικές διαπραγματεύσεις μεταξύ Πρίστινας και Βελιγραδίου. Στο πρόγραμμα των διαπραγματεύσεων με τη Σερβία περιλαμβάνεται η άρση του αποκλεισμού του εμπορίου με το Κοσσυφοπέδιο, η χρήση του εναέριου χώρου της Σερβίας, η μετάβαση επιβατών με διαβατήρια του Κοσσυφοπεδίου ή οχήματα με αριθμό κυκλοφορίας του Κοσσυφοπεδίου και η συμμετοχή του Κοσσυφοπεδίου στα περιφερειακά φόρουμ. Στα τέλη Φεβρουαρίου του 2012, το Κοσσυφοπέδιο και η Σερβία κατέληξαν σε συμφωνία για την περιφερειακή συνεργασία και τη διαχείριση των σημείων διέλευσης των συνόρων.

3.3 Τα τρέχοντα ζητήματα

3.3.1 Εξακολουθούν να δημιουργούνται εντάσεις στις σχέσεις μεταξύ των εθνότητων λόγω της αστάθειας που επικρατεί στο βόρειο Κοσσυφοπέδιο και της άρνησης της σερβικής μειονότητας του Κοσσυφοπεδίου και της Σερβίας να δεχτούν την ανεξαρτησία του Κοσσυφοπεδίου και των νέων θεσμών του. Υπάρχουν επίσης ομάδες αλβανικής καταγωγής στο Κοσσυφοπέδιο που δεν αποδέχονται τη διεθνή επίβλεψη της ανεξαρτησίας του Κοσσυφοπεδίου.

3.3.2 Στο τέλος του Ιουλίου 2011 η κατάσταση κλιμακώθηκε στο βόρειο Κοσσυφοπέδιο, όταν το Κοσσυφοπέδιο αποφάσισε να επιβάλει εμπορικό αποκλεισμό στα αγαθά που προέρχονται από τη Σερβία ως αντίποινα στον αποκλεισμό αγαθών από το 2008 που επιβλήθηκε από τη Σερβία λόγω της μη αναγνώρισης της σφραγίδας των «Τελωνείων του Κοσσυφοπεδίου». Η μονομερής ανάπτυξη της αστυνομίας του Κοσσυφοπεδίου σε δύο σημεία ελέγχου των βόρειων συνόρων με τη Σερβία κατέληξε σε βιαιοπραγίες, οι οποίες οδήγησαν στο θάνατο ενός αστυνομικού. Με τη βοήθεια της νατοϊκής στρατιωτικής δύναμης KFOR αποκαταστάθηκε η ηρεμία.

3.3.3 Τον Σεπτέμβριο του 2011, το ζήτημα των τελωνειακών σφραγίδων επιλύθηκε στο πλαίσιο του διαλόγου Βελιγραδίου/Πρίστινας με τη μεσολάβηση της ΕΕ. Η εφαρμογή της συμφωνίας οδήγησε σε ευρείας κλίμακας αποκλεισμούς στα βόρεια. Εκτυλίχθηκαν επίσης βίαια επεισόδια. Υπό το πρίσμα της κατάστασης στο βόρειο Κοσσυφοπέδιο, η Σερβία διέκοψε τη συμμετοχή της στον προαναφερθέντα διάλογο με τη μεσολάβηση της ΕΕ κατά τα τέλη Σεπτεμβρίου και επέστρεψε στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων τον Νοέμβριο του 2011.

4. Οικονομική κατάσταση στο Κοσσυφοπέδιο

4.1 Επικρατούσα κατάσταση μετά το πέρας των συγκρούσεων

4.1.1 Με επίσημο ποσοστό άνω του 40 %, το Κοσσυφοπέδιο έχει το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας στην περιοχή και ξεπερνά κατά πολύ τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να θεωρηθεί με επιφύλαξη ότι είναι χαμηλότερα από τα πραγματικά λόγω του εκτεταμένου άτυπου τομέα της οικονομίας του Κοσσυφοπεδίου. Το ποσοστό ανεργίας είναι υψηλότερο μεταξύ των γυναικών και πλήττει ιδιαίτερα τον νεανικό πληθυσμό. Περίπου 30 000 νέοι εισέρχονται στην αγορά εργασίας κάθε χρόνο, ένα ποσοστό που είναι αδύνατο να καλυφθεί από την τρέχουσα οικονομική ανάπτυξη. Η φτώχεια αποτελεί ένα εξίσου σημαντικό ζήτημα, καθώς περίπου το 20 % του πληθυσμού ζει με λιγότερο από ένα ευρώ την ημέρα.

4.1.2 Η οικονομία εξακολουθεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα εμβάσματα και τη βοήθεια δωρητών. Η οικονομία του Κοσσυφοπεδίου επλήγη από τη μεταπολεμική αβεβαιότητα, τη διακοπή των εμπορικών δεσμών και τις ανεπαρκείς επενδύσεις σε υποδομές. Η οικονομική ανάπτυξη, τροφοδοτούμενη από μια τιτάνια προσπάθεια έκτακτης ανάγκης και ανοικοδόμησης υπό την καθοδήγηση της διεθνούς βοήθειας δωρητών, διπλασιάστηκε κατά τα πρώτα έτη του 2000. Η ανάπτυξη αποδείχθηκε μη βιώσιμη λόγω του εξαιρετικά υψηλού ελλείμματος εμπορίου και έλλειψης άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ). Από το 2007, το ποσοστό των καθαρών ξένων επενδύσεων στο Κοσσυφοπέδιο σημειώνει συνεχή μείωση από το 19 % στο 7,1 % του ΑΕγχΠ. Ο άτυπος τομέας είναι εκτεταμένος και η είσπραξη φόρων ελάχιστη.

4.1.3 Αν και η παγκόσμια χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση είχε μικρό αντίκτυπο στην οικονομία, λόγω της περιορισμένης

διεθνούς ολοκλήρωσης του Κοσσυφοπεδίου, οι αρνητικές επιπτώσεις της έγιναν αισθητές κυρίως μέσω της μείωσης στα εμβάσματα, τις εξαγωγές και τις ΑΞΕ.

4.1.4 Η οικονομία της Κοσσυφοπεδίου βασίζεται κατά κύριο λόγο στον τομέα παροχής υπηρεσιών (68 %), ενώ οι υπόλοιποι τομείς συγκεντρώνουν σχετικά μικρά ποσοστά: βιομηχανία (20 %) και γεωργία (12 %). Το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού του Κοσσυφοπεδίου ζει στην ύπαιθρο. Οι γεωργικές δραστηριότητες είναι κατακερματισμένες σε μικρά αγροτεμάχια πράγμα που οδηγεί σε μη αποδοτική γεωργία συντήρησης. Αυτή η κατάσταση εμποδίζει επίσης την ανάπτυξη ισχυρής και αντιπροσωπευτικής κοινωνίας των πολιτών στον χώρο της γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης.

4.1.5 Η διαφθορά εξακολουθεί να είναι ευρέως διαδεδομένη και επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό τις προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Σύμφωνα με τον Δείκτη Μέτρησης της Διαφθοράς της «Διεθνούς Διαφάνειας» το Κοσσυφοπέδιο κατατάσσεται στην 110η θέση, κρίνοντας ως μία από τις πιο διεφθαρμένες χώρες της Ευρώπης.

4.1.6 Η κυβέρνηση δεν διαθέτει μια εθνική στρατηγική για την οικονομική ανάπτυξη, η οποία θα έπρεπε να χαραχθεί κατόπιν διαβουλεύσεων με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών.

5. Η τρέχουσα κατάσταση και ο ρόλος των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών

5.1 Κοινωνικός διάλογος

5.1.1 Εκτιμάται ότι ο συνολικός αριθμός των μελών των συνδικαλιστικών οργανώσεων είναι περίπου 60 000. Ο συνδικαλισμός στον δημόσιο τομέα σημειώνει εξαιρετικά υψηλά ποσοστά, με ένα εκτιμώμενο 90 % των δημόσιων υπαλλήλων να ανήκουν σε συνδικαλιστική οργάνωση (?). Τώρα που ο νόμος επιτρέπει τη σύσταση συνδικαλιστικών οργανώσεων στον ιδιωτικό τομέα, η σύστασή τους σε επίπεδο επιχειρήσεων αποτελεί την κύρια πρόκληση για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις στο εγγύς μέλλον. Οι έρευνες δείχνουν ότι το 5,09 % του πληθυσμού δηλώνουν ότι ανήκουν σε συνδικαλιστική οργάνωση (?).

5.1.2 Ο **Εργατικός Νόμος**, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2010, θεωρήθηκε στο Κοσσυφοπέδιο ως ένας από τους πιο σημαντικούς νόμους που ψηφίστηκαν ποτέ (?). Πραγματοποιήθηκαν διάφορες διαβουλεύσεις κατά την κατάρτιση αυτού του νόμου, κυρίως μεταξύ των εργατικών συνεταιρισμών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων, αλλά και με τη συμμετοχή της ειδικευμένης επιτροπής της συνέλευσης και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Ο νόμος ψηφίστηκε ομόφωνα κατά την τελευταία σύνοδο ολομέλειας της τρίτης νομοθετικής περιόδου, την ίδια ημέρα της διάλυσης της συνέλευσης παρά τη σθεναρή αντίθεση που εξέφραζε η κυβέρνηση ανησυχώντας για το υψηλό δημοσιονομικό βάρος που συνεπαγόταν. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις απείλησαν να «ποϊκοτάρουν» την εκλογική διαδικασία σε περίπτωση μη έγκρισης του νόμου.

(2) Kushtrim, Shairpi (2011), Ετήσια επισκόπηση 2010 με θέμα τις εργασιακές σχέσεις και τον κοινωνικό διάλογο στη Νοτιοανατολική Ευρώπη: Κοσσυφοπέδιο, Περιφερειακό έργο για τις εργασιακές σχέσεις και τον κοινωνικό διάλογο στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, Friedrich Ebert Stiftung, Ιανουάριος 2011.

(3) Καλύτερη διακυβέρνηση για καλύτερο αντίκτυπο. Κάλεσμα των πολιτών, Αναλυτική έκθεση χώρας δείκτη κοινωνίας πολιτών CIVICUS για το Κοσσυφοπέδιο, Kosovar Civil Society Foundation (KCSF), Μάρτιος 2011.

(4) Εργατικός νόμος: η εφαρμογή του κατά το πρώτο εξάμηνο, GAP Policy Brief, The Institute for Advanced Studies GAP, Σεπτέμβριος 2011.

5.1.3 Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή του Κοσσυφοπεδίου (ΟΚΕ) ιδρύθηκε το 2009. Από την πρώτη στιγμή της ίδρυσής της, οι δραστηριότητές της διαταράσσονταν από τις αντιθέσεις που εξέφραζαν το Εμπορικό Επιμελητήριο του Κοσσυφοπεδίου και η Ένωση Ανεξάρτητων Συνδικαλιστικών Οργανώσεων του Κοσσυφοπεδίου (BSPK) για τη συμμετοχή άλλων οργανώσεων εργοδοτών (Συμμαχία Επιχειρήσεων Κοσσυφοπεδίου) και συνδικαλιστικών οργανώσεων (Συνομοσπονδία Ελεύθερων Συνδικαλιστικών Οργανώσεων του Κοσσυφοπεδίου – KSLK). Παρά τις εσωτερικές διαφωνίες, οι τακτικές συνεδριάσεις της ΟΚΕ πραγματοποιούνταν κανονικά.

5.1.4 Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή του Κοσσυφοπεδίου δεν διαθέτει την ικανότητα και τους πόρους για να λειτουργήσει αποτελεσματικά.

5.1.5 Οι κοινωνικοί εταίροι δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και τη διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης. Η κυβέρνηση πρέπει να θεσπίσει ικανή νομική βάση για να αυξηθεί ο ρόλος και η εκπροσώπηση των κοινωνικών εταίρων στις προαναφερθείσες διαδικασίες.

5.1.6 Προς το παρόν, το Υπουργείο Εργασίας χρηματοδοτεί τα έργα των κοινωνικών εταίρων, αλλά δεν έχουν θεσπιστεί διαφανή κριτήρια και εσωτερικός κανονισμός.

5.2 Διάλογος των πολιτών

5.2.1 Οι απαρχές της κοινωνίας των πολιτών στο Κοσσυφοπέδιο ανάγονται στα τέλη της δεκαετίας του '80 και τις αρχές της δεκαετίας του '90, αμέσως μετά την πτώση του κομμουνισμού στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη. Λόγω της εξαιρετικά ιδιαίτερης κατάστασης που επικρατούσε εκείνη την περίοδο στο Κοσσυφοπέδιο, η κοινωνία των πολιτών αναπτύχθηκε ως σημαντικό μέρος ενός ολόκληρου παράλληλου συστήματος και ως αντίσταση των πολιτών έναντι στο σερβικό καθεστώς. Οι κύριοι τομείς δραστηριοποίησης της κοινωνίας των πολιτών ήταν η ανθρωπιστική βοήθεια και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και οι κινήσεις των πολιτών με ευρεία στήριξη από την κοινωνία. Αμέσως μετά το «μποϊκοτάρισμα» των σερβικών θεσμών από ολόκληρο τον αλβανικό πληθυσμό του Κοσσυφοπεδίου και την απουσία υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας και υγειονομικής περίθαλψης, η κοινωνία των πολιτών ήταν εκ των πραγμάτων ο πάροχος υπηρεσιών⁽⁵⁾.

5.2.2 Μετά το τέλος του πολέμου, η κοινωνία των πολιτών προσαρμόστηκε ταχύτατα προκειμένου να ανταποκριθεί στις νέες ανάγκες, όπως η παροχή έκτακτης βοήθειας και η ανοικοδόμηση ή η συμφιλίωση μεταξύ των εθνοτήτων. Στο πλαίσιο της ευρείας κλίμακας χρηματοπιστωτικής και τεχνικής υποστήριξης από διεθνείς δωρητές, ο αριθμός των ΟΚΠ σημείωσε σημαντική αύξηση. Ωστόσο, σήμερα, από τις 6 000 και πλέον εγγεγραμμένες ΜΚΟ το 2010, εκτιμάται ότι εξακολουθεί να είναι ενεργό ή μερικώς ενεργό ποσοστό μικρότερο του 10 %⁽⁶⁾.

⁽⁵⁾ Καλύτερη διακυβέρνηση για καλύτερο αντίκτυπο. Κάλεσμα των πολιτών, Αναλυτική έκθεση χώρας δείκτη κοινωνίας πολιτών CIVICUS για το Κοσσυφοπέδιο, Kosovar Civil Society Foundation (KCSF), Μάρτιος 2011.

⁽⁶⁾ Καλύτερη διακυβέρνηση για καλύτερο αντίκτυπο. «Εκκλιση στους πολίτες», αναλυτική έκθεση χώρας δείκτη κοινωνίας πολιτών CIVICUS για το Κοσσυφοπέδιο, Kosovar Civil Society Foundation (KCSF), Μάρτιος 2011.

5.2.3 Σήμερα, οι ΟΚΠ του Κοσσυφοπεδίου καλούνται να αντιμετωπίσουν παρόμοιες προκλήσεις με άλλες χώρες της περιοχής⁽⁷⁾, καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό του τομέα εξακολουθεί να εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τη διεθνή χρηματοδότηση (εκτιμάται ότι περισσότερο από το 70 % των πόρων των ΟΚΠ προέρχεται από αλλοδαπούς δωρητές). Κατά συνέπεια, οι ΟΚΠ λειτουργούν περισσότερο με γνώμονα τις δωρεές, με σαφώς μειωμένη ανταπόκριση τις ανάγκες της κοινότητας και με αμφίβολη βιωσιμότητα σε περίπτωση μελλοντικής μείωσης των διεθνών κονδυλίων για την κοινωνία των πολιτών. Αντ' αυτού, οι ΟΚΠ αντιμετωπίζουν πρόβλημα νομιμότητας, διότι έχουν απομακρυνθεί πολύ από τις περιφέρειές τους.

5.2.4 Πολλοί δωρητές έχουν αρχίσει να αποσύρονται από το Κοσσυφοπέδιο, ενώ το συνολικό ποσό των διαθέσιμων κονδυλίων για την κοινωνία των πολιτών φθίνει. Η επικράτηση της βραχυπρόθεσμης στήριξης προγραμμάτων έναντι της θεσμικής μακροπρόθεσμης στήριξης καθιστά ιδιαίτερα δυσχερή τη βιωσιμότητα των οικονομικών και ανθρώπινων πόρων των ΟΚΠ⁽⁸⁾.

5.2.5 Τον Δεκέμβριο του 2011, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεσμεύτηκε να επιδιώξει συμφωνία για τη συμμετοχή του Κοσσυφοπεδίου στα προγράμματα της ΕΕ, με την επιφύλαξη της στάσης των κρατών μελών όσον αφορά το καθεστώς του. Εν προκειμένω, τόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και η κυβέρνηση του Κοσσυφοπεδίου θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι ΟΚΠ συμμετέχουν στην ανάπτυξη και την εφαρμογή συγκεκριμένων έργων.

5.2.6 Τα προβλήματα με τη διεθνή αναγνώριση του Κοσσυφοπεδίου έχουν άμεσο αντίκτυπο στις διεθνείς διασυνδέσεις της κοινωνίας των πολιτών του Κοσσυφοπεδίου. Ορισμένα διεθνή δίκτυα και δίκτυα με έδρα στην ΕΕ δεν δέχονται μέλη από το Κοσσυφοπέδιο. Παρά τα εμπόδια αυτά, η κοινωνία των πολιτών του Κοσσυφοπεδίου εκπροσωπείται σε διάφορες περιφερειακές και ευρωπαϊκές πλατφόρμες και βήματα και τυγχάνει μεγαλύτερης έκθεσης σε διεθνές επίπεδο από οποιονδήποτε άλλο τομέα της χώρας. Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών του Κοσσυφοπεδίου σε περιφερειακά προγράμματα θα πρέπει να διευκολυνθεί.

5.2.7 Το Σύνταγμα του 2008 προστατεύει την ελευθερία έκφρασης και του Τύπου, εξαιρουμένων των λόγων που πυροδοτούν την εθνική εχθρότητα. Η κοινωνία των πολιτών σε γενικές γραμμές θεωρεί ότι μπορεί να ασκεί ελεύθερα κριτική στην κυβέρνηση και ελάχιστες ΟΚΠ έχουν αναφέρει παράνομες απαγορεύσεις ή επιθέσεις από την τοπική ή την κεντρική κυβέρνηση. Παρ' όλ' αυτά, έχουν γίνει αναφορές για φιλοκυβερνητικά ΜΜΕ που χρησιμοποιούνται για την καταστρατήγηση των πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών και σε βάρος ατόμων που ασκούν κριτική στην κυβέρνηση. Υπάρχει μεν ευρύ φάσμα έντυπων και ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης που λειτουργεί στο Κοσσυφοπέδιο, όμως, η ερευνητική δημοσιογραφία σπανίζει λόγω του φόβου αντιποίνων. Η χρηματοοικονομική εξάρτηση των μέσων ενημέρωσης από τις κρατικές διαφημίσεις θέτει υπό αμφισβήτηση την εκδοτική ανεξαρτησία τους.

⁽⁷⁾ Ο Δείκτης Βιωσιμότητας ΜΚΟ 2010 για την Κεντρική και την Ανατολική Ευρώπη και την Ευρασία, Αμερικανική Υπηρεσία Διεθνούς Ανάπτυξης (USAID).

⁽⁸⁾ Καλύτερη διακυβέρνηση για καλύτερο αντίκτυπο. Κάλεσμα των πολιτών, Αναλυτική έκθεση χώρας δείκτη κοινωνίας πολιτών CIVICUS για το Κοσσυφοπέδιο, Kosovar Civil Society Foundation (KCSF), Μάρτιος 2011.

5.2.8 Ο βασικός νόμος περί ΜΚΟ επιτρέπει την ταχεία και εύκολη εγγραφή, και διασφαλίζει τις βασικές αρχές της ίδρυσης, της λειτουργίας και της διάλυσης των ΜΚΟ. Το συμπληρωματικό νομικό πλαίσιο για την κοινωνία των πολιτών κρίνεται μη ικανοποιητικό. οι οργανισμοί κοινής ωφέλειας έχουν εξαιρετικά περιορισμένα οφέλη, υπάρχουν ελάχιστες φοροαπαλλαγές για πιθανούς δωρητές και οι διαδικασίες διαλόγου των πολιτών δεν έχουν ακόμα τυποποιηθεί. Θα πρέπει να θεσπιστούν νόμοι σχετικά με τον φόρο προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), τα τελωνεία, τον φόρο εταιρικού εισοδήματος και τον φόρο ατομικού εισοδήματος για να καθοριστούν οι φορολογικές ελαφρύνσεις για τις ΜΚΟ κοινής ωφέλειας. Η φιλανθρωπική δράση σε τοπικό επίπεδο βρίσκεται ακόμα στα σπάργαλα. Χρειάζονται αλλαγές στην εταιρική φιλοσοφία προκειμένου να έχει ουσιαστικό αντίκτυπο η φιλανθρωπική δράση. Αποτελεί επιτακτική ανάγκη η διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος ευνοϊκών συνθηκών για τη χρηματοπιστωτική βιωσιμότητα των ΜΚΟ –δίνοντάς τους τη δυνατότητα πρόσβασης σε δημόσια κονδύλια μέσω της νομοθεσίας περί χορηγιών, φόρου εταιρικού εισοδήματος και φόρου ατομικού εισοδήματος.

5.2.9 Η συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών τείνει να περιορίζεται στη στήριξη νομοθετικών πρωτοβουλιών, ενώ οι προσπάθειες που πραγματοποιούνται από τις ΟΚΠ για την επίλυση θεμάτων διαφάνειας και διαφθοράς είναι λιγότερο επιτυχημένες. Η πρόσβαση στις πληροφορίες εξακολουθεί να είναι κώλυμα στη συνεργασία μεταξύ ΜΚΟ και κυβέρνησης, κυρίως λόγω κακής εφαρμογής του νόμου περί πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα.

5.2.10 Δεν πραγματοποιείται επίσημος διάλογος μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και της κυβέρνησης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να στηρίζει την κυβέρνηση του Κοσσυφοπέδιου για να δημιουργηθούν οι τυπικές δομές για συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών. Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να εδραιώσουν τακτικούς μηχανισμούς και όργανα για διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών, ενώ θα πρέπει να διοριστούν και να εκπαιδευτούν δημόσιοι υπάλληλοι προκειμένου να ενεργούν ως σημεία διασύνδεσης με τις ΟΚΠ.

5.2.11 Μετά από προσπάθειες των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών η κυβέρνηση ξεκίνησε την κατάρτιση στρατηγικής για τη συνεργασία μεταξύ κυβέρνησης και κοινωνίας των πολιτών. Αυτή η διαδικασία βρίσκεται στα πρώτα της στάδια και ο συντονισμός της γίνεται από την πλατφόρμα CiviKos, ένα δίκτυο της κοινωνίας των πολιτών.

5.2.12 Δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι μηχανισμοί για τη σύναψη σύμβασης της κυβέρνησης με την κοινωνία των πολιτών, όπως επίσης δεν υπάρχει νομικό πλαίσιο που να διέπει την επιλογή για τις ελάχιστες κυβερνητικές επιχορηγήσεις που δίδονται στις ΜΚΟ και οι οποίες απονέμονται περισσότερο βάσει προσωπικών προτιμήσεων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να παρέχει τεχνική βοήθεια στην κυβέρνηση του Κοσσυφοπέδιου για τη σύσταση τέτοιων μηχανισμών.

5.2.13 Χωρίς την ύπαρξη σαφών ρυθμιστικών διατάξεων στις οποίες προβλέπονται κίνητρα για τους εθελοντές, είναι εξαιρετικά δύσκολο για τις ΜΚΟ να προσελκύσουν άτομα ή ομάδες για εθελοντική δράση. Μπορούν να προταθούν στην κυβέρνηση του Κοσσυφοπέδιου τα ευρωπαϊκά νομοθετικά μοντέλα στον τομέα του εθελοντισμού.

5.2.14 Στον τομέα της περιβαλλοντικής προστασίας, η συνεργασία μεταξύ κυβέρνησης και κοινωνίας των πολιτών θα πρέπει να

ενισχυθεί, η δε διαβούλευση και συμμετοχή των ΟΚΠ θα πρέπει να γίνεται με διαρθρωμένο τρόπο στις συζητήσεις διαμόρφωσης πολιτικών και τις δημόσιες συζητήσεις.

6. Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στο Κοσσυφοπέδιο και του ΜΠΒ

6.1 Πρόσβαση στα κονδύλια του ΜΠΒ

6.1.1 Μεταξύ 1998 και 2009, η συνολική βοήθεια που παρασχέθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο Κοσσυφοπέδιο ξεπερνά τα 2,3 δις. ευρώ, περιλαμβανομένης της χρηματοδότησης της αποστολής EULEX, των ΕΕΕΕ και του Διεθνούς Μη Στρατιωτικού Γραφείου. Κύριοι εταίροι διμερούς συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχουν υπάρξει η Γερμανία, η Ελβετία, η Νορβηγία, η Σουηδία (Sida), οι Κάτω Χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο (DFID) και το USAID.

6.1.2 Σύμφωνα με το έγγραφο του πολυετούς ενδεικτικού προγραμματισμού για το 2009-2011, το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2009, εντοπίστηκαν στο Κοσσυφοπέδιο 4 καίρια εγκάρσια ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν: **κοινωνία των πολιτών**, περιβάλλον, ίσες ευκαιρίες και χρηστή διακυβέρνηση. Η χρηματοδότηση του ΜΠΒ κινείται σε 3 βασικούς άξονες: στη στήριξη της επίτευξης των πολιτικών κριτηρίων, των οικονομικών κριτηρίων και των ευρωπαϊκών προτύπων.

6.1.3 Η ΕΕ, ως ο δωρητής που ασκεί τη μεγαλύτερη επιρροή όσον αφορά τον όγκο βοήθειας και τις κατηγορίες χρηματοδότησης στις οποίες δραστηριοποιείται, έχει τη δυνατότητα να προσδιορίσει το θέμα της εστίασης των προγραμμάτων και της βοήθειας για την προαγωγή της δημοκρατίας. Αυτό σημαίνει επίσης ότι η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης της Επιτροπής αποτελεί σημαντική κινητήριο δύναμη του τρόπου υποδοχής και νομιμοποίησης της διεθνούς βοήθειας στο Κοσσυφοπέδιο.

6.1.4 Όσον αφορά τα πολιτικά κριτήρια, η χρηματοδότηση του ΜΠΒ στηρίζει τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας και της θέσπισης θεσμών στο Κοσσυφοπέδιο, το κράτος δικαίου και την προσπάθεια καταπολέμησης της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος, προάγοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα και την προστασία των Σέρβων και άλλων μειονοτήτων και συνεισφέροντας στην ενοποίηση της κοινωνίας των πολιτών και των δημόσιων ΜΜΕ μέσα από τον εκσυγχρονισμό των θεμάτων της κοινωνίας των πολιτών σε όλα τα προγράμματα. **Για την περίοδο 2009-2011, προβλέπεται η χορήγηση του 2 - 5 % της συνολικής βοήθειας στο Κοσσυφοπέδιο για τη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών.**

6.1.5 Η χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κοινωνία των πολιτών σημειώνει συνεχή αύξηση, όμως, οι πιο πολύπλοκες γραφειοκρατικές διαδικασίες υποβολής αίτησης και τα σχετικά υψηλά ποσά ελάχιστης επιχορήγησης αποκλείουν τις περισσότερες οργανώσεις από την απορρόφηση αυτών των κονδυλίων. Οι ίδιες συνθήκες έχουν βαθύνει το χάσμα μεταξύ μεγάλων και μικρών ΟΚΠ. Η γλώσσα και οι διαδικαστικές λεπτομέρειες των αιτήσεων εξακολουθούν να αποτελούν εμπόδιο για την πρόσβαση στη χρηματοδότηση της ΕΕ για την κοινότητα και τις οργανώσεις βάσης της κοινωνίας των πολιτών.

6.1.6 Η διαθέσιμη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την κοινωνία των πολιτών δίνει έμφαση σε δράσεις που προάγουν τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου και όχι σε όσες προάγουν την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη.

6.1.7 Στο πλαίσιο της στήριξης του ΜΠΒ δεν υποστηρίζονται πρωτοβουλίες των κοινωνικών εταιριών ή στοχευμένα προγράμματα που θα τους επέτρεπαν την ενίσχυση της ικανότητάς τους.

6.1.8 Εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την περιορισμένη ικανότητα των αρχών του Κοσσυφοπέδιου όσον αφορά την απορρόφηση των κονδυλίων του ΜΠΒ. Η κυβέρνηση θα πρέπει να συμπεριλάβει τις ΟΚΠ στη διαδικασία ορισμού των προτεραιοτήτων για τη βοήθεια ΜΠΒ.

6.1.9 Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι δεν πραγματοποιείται διαρθρωμένος διάλογος μεταξύ των ΟΚΠ και της κυβέρνησης στο Κοσσυφοπέδιο, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τα σχέδια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη χρηματοδότηση έργων το 2012 που θα διαμορφώσουν δίκτυα ΟΚΠ με σκοπό τη διευκόλυνση του διαλόγου με τις αρχές.

6.1.10 Η ΕΟΚΕ συνιστά ο σχεδιασμός των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων δυνάμει του ΜΠΒ να γίνει κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποφευχθούν τα κενά στη χρηματοδότηση.

Βρυξέλλες, 28 Μαρτίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON
